

ЗНАМЕНИТІ УКРАЇНЦІ

ІГОР КОЛЯДА
ЮЛІЯ КОЛЯДА
ПАВЛО ЮРЧИШИН

**КВІТКА
ЦІСИК**

Харків
«Фоліо»
2019

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ
Повернення в Україну

І я мріяла, що в Україні мене почують...

Квітка Цісик

У далекій Америці Квітка Цісик ніколи не забувала про землю своїх батьків. Однак в Україні вона була лиш раз — 1983-го року.

Тарас Зень, троюрідний племінник Квітки Цісик (по лінії батька Володимира Цісика), генеральний директор ТРК «Вежа» у м. Івано-Франківську зізнається: «Це був зовсім неафішований візит. До нас, в Івано-Франківськ, вона приїхати не могла, адже місто було військовим. Швидше за все, відвідала родичів у Львові та Києві. Про жоден виступ тоді не могло бути мови».¹

Під час першої поїздки вони з матір'ю, так і не наважились побувати на батьківщині тата в селі Лісках. Цей візит обмежився гостюванням на приватні запросини: «Єдина користь з першої поїздки в Україну була та, що з неї вона повернулася з піснями Володимира Івасюка. У Ліски, які поривалась відвідати, вже не було до чого їхати. Батьківської хати не було. На згадку про нього в селі залишилась тільки школа, в якій учився її батько, вчителював його брат Микола, звідки його й забрали — і дотепер невідомо ні достовірної дати, ні місця його смерті. Була ще могила бабусі Марії на новому цвинтарі. Школа ж була старого типу і перебувала в такому стані, що її вирішено було знести. Тим більше, що вже давно була гарна нова школа, а в покинутому будинку часто збиралися пияки, бешкетували підлітки...», — згадували родичі.²

¹ <https://inlviv.in.ua/suspilstvo/shalene-kohannya-ta-kurjozy-na-lyzhah-nevidomi-fakty-z-zhyttya-kvitky-tsisyk-video>

² Горак Р. Журавлі відлетіли. Есеї про Квітку Цісик та її рід / Роман Горак. — Львів: Априорі, 2018. — 400 с.

За життя Квітці так і не судилося почути власних пісень в країні, для якої вона так щиро старалася. Відтак — і жодних концертів, жодних творчих зустрічей. Вона сподівалася, що знову зможе відвідати батьківщину своїх предків, коли Україна стала незалежною. Хотіла поїхати до Львова, виступити з концертами перед українськими шанувальниками її таланту. Заспівати так, як ще ніхто не співав українських пісень. Та — не судилося. Не встигла вона записати і третій альбом — з колисковими. Її запрошували у 1989 році, запрошували на другу річницю Незалежності... Але виступи за контрактами, а потім народження сина та ще тяжка недуга стали нездоланими перепонами на шляху до реалізації цих планів.

Генеральний директор Національного оркестру України Олександр Горностай пригадував: «Ми хотіли запросити її на перший фестиваль «Червона рута» в Чернівці — я був його директором. Ми ще не розуміли, що Квітка не могла отак зірватися й приїхати, бо мала обов'язки за рекламними контрактами. На першу річницю Незалежності написав їй листа-запрошення. Але серпень збігався з її корпоративними виступами для компанії Ford. А далі вже хвороба не дала можливості відвідати Україну. Знаючи це, з особливим щемом слухаю її останню пісню, записану українською, — «Журавлі» на вірші Богдана Лепкого, в якій вона співає:

Чути кру-кру-кру
В чужині помру...
Заки море перелечу —
Крилонька зітру...»

Саме Олександр Горностай у 1992 році заїхав до Нью-Йорка й записав відеоінтерв'ю Квітці Цісік українською мовою, яке презентував у Ванкувері в знятому для канадського телебачення фільмі «Україна: земля і люди». Довгий час вважалося, що саме цей відеоматеріал став єдиним інтерв'ю з легендарною співачкою, яке збереглось до теперішнього часу. Ще одне інтерв'ю, яке на початку 1991 року записав на диктофон для Національного радіо український музикант Кирило Стеценко, довгий час вважалося загубленим у фондах радіо. Проте цей унікальний запис було

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ
Тато — Володимир Цісик

Соломія Курушельницька і Квігослава Цісик. Два неповторних голоса. Два серця, яким щеміло за Україну. Дві українські душі, що вболівали за долю поневоленого народу. Коли перша полишала цей Світ, друга у цей Світ приходила. Дві улюблені доньки своїх татусів. Доньки у становленні творчих особистостей яких татко відіграв вирішальну роль. Буває важко зрозуміти батьківську любов, вона відрізняється від материнської. Але навіть стримана, не надто емоційно забарвлена любов батька відчувається, сприймається і засвоюється донькою. Донька для люблячого татка — це принцеса, це його (і вже тому) ідеальне жіноче створіння: найкрасивіша, найулюбленіша, най-най... у всьому і завжди це його гордість, це світло для його душі. У свою чергу, батьківська любов дає дівчинці почуття захищеності, безпеки, впевненості в собі, відчуття своєї вартісності; розвиває жіночність, привабливість, потрібність й успішність. Батько для дівчинки — це цілий СВІТ. І якщо цей світ любить і приймає її, завжди готовий допомогти і захистити, то їй нічого не страшно. Вона виходить у доросле життя без страху, зі знанням того, що все буде добре, вона завжди знайде підтримку опору, адже весь світ на її боці.

Коли надходила осінь, татко брав її на Союзівку, аби виглядати журавлів, які, за переказами, коли летіти на південь з Канади, тут пролітали, і можна було чути їх розпачливий крик. І хоча птахи давно не пролітали тут, бо люди вже почали освоювати канадські озера, батько сподівався, що може статись диво і вдасться побачити журавлиний ключ або ж почути його тужливий плач. Щоб, як і на батьківщині, далекій Україні, у глибокому дитинстві побачити того журавлиного ключа. І пригадати, як ворожили за його криком і за тим, як довго кружляв над селом, про майбутній врожай і про зиму: чи буде снігова і принесе достатньо снігу, щоб

напоїти вологою землю, чи буде сухим літо, чи, не дай Боже, дощовим та ще в ту пору, коли треба буде заготовляти худобі сіно, а ще гірше, коли почнеться сльота, як потрібно буде людям жати, чи зерно проросте в колосі... Проте журавлі не з'являлись, і татко впадав у сумовитий настрій. Тут так все подібне до його малої батьківщини. Коли він дивився на північ, на ті горби, і поодинокі кущі, йому здавалось, що він у рідних Лісках, що стоїть біля єгомосцьового приходства коло церкви і дивиться в бік старого кладовища. Батько згадував отця Кочія, друзів — школярів, однокласників, які з полотняними сумками бігли до школи, де вчителював його брат Микола і звідки ранками на село звучав голос шкільного дзвоника, що кликав їх до навчання. У таких випадках татко любив читати «Не гріє сонце на чужині» Тараса Шевченка:

Не гріє сонце на чужині,
А дома надто вже пекло.
Мені невесело було
Й на нашій славній Україні.
Ніхто любив мене, вігав,
І я хилився ні до кого,
Блукав собі, молився богу
Та люте панство проклинав.
І згадував літа лихії,
Погані, давнії літа,
Тойді повісили Христа,
Й тепер не втік би син Марії!
Нігде не весело мені,
Та, мабуть, весело й не буде
І на Україні, добрі люде;
Отже таки й на чужині.
Хотілося б... та й то для того,
Щоб не робили москалі
Труни із дерева чужого,
Або хоч крихотку землі
Із-за Дніпра мого святого
Святії вітри принесли,

ЗМІСТ

<i>Розділ перший. Повернення в Україну</i>	5
<i>Розділ другий. Цісики, Нагірні — Леви: роди рафінованої інтелігенції</i>	13
<i>Розділ третій. Квітослава-Орися</i>	29
<i>Розділ четвертий. Тато — Володимир Цісик</i>	32
<i>Розділ п'ятий. Мама. Іванна (Ася) Лев (Нагірна-Кандяк)</i>	50
<i>Розділ шостий. Дитячі та шкільні роки</i>	54
<i>Розділ сьомий. Пластунка</i>	62
<i>Розділ восьмий. «Міс Союзнівка»</i>	72
<i>Розділ дев'ятий. Студентські роки</i>	75
<i>Розділ десятий. Голос в єдиному екземплярі. Колоратурне сопрано</i>	81
<i>Розділ одинадцятий. Світ рекламних джінглів</i>	85
<i>Розділ дванадцятий. Виконавиця саундтреків</i>	94
<i>Розділ тринадцятий. Голос кампаній</i>	97
<i>Розділ чотирнадцятий. Українське серце</i>	102
<i>Розділ п'ятнадцятий. Кохання. Родина. Особистість</i>	109
<i>Розділ шістнадцятий. Незламна Квітка</i>	116
<i>Література</i>	119